

Anàlisi de tres nòmines reals: del brut al net, contracte a contracte

Exercici guiat en parelles sobre tres nòmines anonimitzades (un becari en pràctiques, una dependenta indefinida i un programador júnior) per a identificar conceptes, calcular el net, comparar situacions reals i decidir quin és el contracte més estable.

DURADA

55 min · 1 sessió (5 min plantejament + 30 min treball en parelles + 15 min posada en comú + 5 min tancament)

AGRUPAMENT

parelles → grup classe

UNITAT 5

El mercat de treball: contractes, nòmina i atur

MATERIALS

- Tres fitxes impreses amb les nòmines anonimitzades (una per parella, incloses al final d'esta activitat)
- Calculadora simple (o app del mòbil)
- Fitxa de respostes amb les quatre taules a omplir
- Pissarra per a la posada en comú i el rànquing final d'estabilitat

ENCAIX CURRICULAR · **Sabers** El mercado de trabajo y el salario mínimo, Población activa, ocupados y parados: la EPA, Tipos y causas del desempleo; políticas de empleo, Los contratos tras la reforma laboral de 2021, La nómina: del salario bruto al neto, Derechos y deberes básicos en el trabajo · **Comp. específiques** CE4 · **Comp. clau** STEM, CPSAA, CCL

Plantejament

Heu vist al manual com s'estructura una nòmina espanyola i com es passa del brut al net. Fins ací, teoria. En esta sessió vos pose davant **tres nòmines reals anonimitzades** que corresponen a tres situacions laborals molt distintes que vos trobareu en eixir de l'institut: un becari en pràctiques, una dependenta amb contracte indefinit i un programador júnior amb contracte indefinit en una empresa tecnològica. L'objectiu no és fer càlculs mecànics: és **llegir les tres nòmines en paral·lel** i entendre per què qui guanya més brut no sempre té la millor situació.

Si dins de tres anys firmeu el vostre primer contracte sense haver vist abans una nòmina de veritat, aneu a acceptar el primer que vos diguen. Esta activitat és l'assaig previ.

Objectius didàctics

- Identificar en una nòmina real els set conceptes bàsics vistos a la unitat (salari base, complements, pagues extres, base de cotització, IRPF retingut, cotització SS treballador, líquid a percebre).
- Calcular el salari net a partir del brut aplicant els percentatges correctes de Seguretat Social i IRPF.
- Comparar tres situacions laborals reals i raonar quina és la **més estable**, distingint estabilitat de salari alt.
- Reconèixer les implicacions pràctiques de cada tipus de contracte (indefinit, en pràctiques) sobre drets a atur, indemnització, període de prova i futures cotitzacions.

Estructura de la sessió

1. Plantejament (5 min)

Repartixes les tres nòmines (Adrián, Laia, Marc) i la fitxa de respostes. Deixes clares dues regles:

- 1. No val calcular a ull.** Cada xifra del net ha d'estar justificada amb l'operació.
- 2. No val dir “el millor és el que cobra més”.** Al final de l'exercici cal defensar quina situació és la més estable, i estabilitat $\neq$ salari.

2. Treball en parelles (30 min)

Cada parella ompli les **quatre taules** de la fitxa de respostes:

Taula A — Identificació de conceptes

CONCEPTE	NÒMINA D'ADRIÁN	NÒMINA DE LAIA	NÒMINA DE MARC
Tipus de contracte			
Salari base			
Complements (suma)			
Base de cotització			
Cotització SS treballador			
IRPF retingut (€ i %)			
Líquid a percebre			

Taula B — Càlcul del net (verificació)

Per a cada nòmina, comproveu si el líquid a percebre quadra:

$$\text{Líquid} = \text{Total meritat} - \text{Cotització SS treballador} - \text{Retenció IRPF}$$

Si no quadra (pot passar per arrodoniments), indiqueu la diferència i la vostra hipòtesi de per què.

Taula C — Comparativa anual estimada

MAGNITUD ANUAL	ADRIÁN	LAIA	MARC
Brut anual estimat (mensual $\times$ núm. pagues)			
Net anual estimat			
% de descompte total (brut - net) / brut			
Té dret a atur si el despatxen demà?			
Indemnització per acomiadament improcedent			

Taula D — Rànquing raonat d'estabilitat

Ordeneu les tres situacions de la **més estable** a la **menys estable**. L'estabilitat es valora per: tipus de contracte, drets a atur, indemnització per acomiadament, període de prova, possibilitat de continuïtat. Justifiqueu cada posició en dues línies.

3. Posada en comú (15 min)

Cada parella posa el seu rànquing a la pissarra. Quasi segur que hi haurà discrepàncies entre qui valora més el sou alt (Marc) i qui valora més l'estabilitat pura (Laia). Modera el debat amb tres preguntes guia:

Per què Adrián, encara que cobra menys, podria tindre més facilitat per a trobar una altra faena després?

És Marc realment més estable que Laia només perquè cobra més?

Què li passa a cadascun si el despatxen demà?

4. Tancament (5 min)

Cada alumne escriu al seu quadern **una conclusió personal** en una frase, començant per “*Quan firme el meu primer contracte, vaig a fixar-me en...*”. Alguns exemples reals que apareixen a classe:

- *...el tipus de contracte abans que en el sou brut.*
- *...quant em retenen d'IRPF, perquè em canvia el net un 10 %.*
- *...si tinc període de prova i de quant.*
- *...si em cotitzen per la base real o m'estan donant d'alta a mitja jornada falsa.*

Les tres nòmines (dades per a imprimir)

Les xifres són **realistes però anonimitzades**. Corresponen a un mes natural de maig de 2026 en empreses xicotetes/mitjanes espanyoles. Els percentatges de cotització segueixen la taula vigent; les retencions d'IRPF són les que aplicaria el simulador de l'AEAT per a les dades personals declarades.

Nòmina 1 — Adrián, 23 anys, becari en pràctiques en una agència de màrqueting

- **Contracte:** per a la pràctica professional (modalitat formativa), grau en Publicitat obtingut en 2025, duració 10 mesos, jornada completa.
- **Període liquidat:** de l'1 al 31 de maig de 2026.
- **Meritacions:**
 - Salari base: 1.323,00 €
 - Plus conveni: 60,00 €
 - **Total meritat: 1.383,00 €**
- **Deduccions:**
 - Base de cotització: 1.613,50 € (inclou prorrateig de pagues)
 - Cotització SS treballador (6,35 %): -102,46 €
 - Retenció IRPF (3 %): -41,49 €
- **Líquid a percebre: 1.239,05 €**
- **Pagues anuals:** 14 (12 mensualitats + extra juny + extra Nadal).

Nòmina 2 — Laia, 31 anys, dependent indefinida en una botiga de barri

- **Contracte:** indefinit a jornada completa, antiguitat 5 anys, conveni de comerç.
- **Període liquidat:** de l'1 al 31 de maig de 2026.
- **Meritacions:**
 - Salari base: 1.260,00 €
 - Complement d'antiguitat: 95,00 €

- Plus de transport (no salarial): 60,00 €
- **Total meritat: 1.415,00 €**
- **Deduccions:**
 - Base de cotització: 1.581,67 € (sense incloure plus transport; amb prorratg extres)
 - Cotització SS treballador (6,35 %): -100,44 €
 - Retenció IRPF (7 %): -98,05 €
- **Líquid a percebre: 1.216,51 €**
- **Pagues anuals:** 14. Antiguitat de 5 anys, dret consolidat a atur.

Nòmina 3 — Marc, 26 anys, programador júnior indefinit en una empresa tecnològica

- **Contracte:** indefinit a jornada completa, antiguitat 1 any i 4 mesos, conveni TIC.
- **Període liquidat:** de l'1 al 31 de maig de 2026.
- **Meritacions:**
 - Salari base: 2.100,00 €
 - Complement de lloc: 350,00 €
 - Plus de productivitat variable: 200,00 €
 - **Total meritat: 2.650,00 €**
- **Deduccions:**
 - Base de cotització: 3.091,67 € (amb prorratg d'extres)
 - Cotització SS treballador (6,35 %): -196,32 €
 - Retenció IRPF (17 %): -450,50 €
- **Líquid a percebre: 2.003,18 €**
- **Pagues anuals:** 14. Antiguitat de 16 mesos, dret consolidat a atur.

Solució orientativa per al professor

Taula A i B — verificació de càlcul

	ADRIÁN	LAIA	MARC
Brut mensual	1.383,00 €	1.415,00 €	2.650,00 €
SS treballador (6,35 % base)	102,46 €	100,44 €	196,32 €
IRPF retengut	41,49 € (3 %)	98,05 € (7 %)	450,50 € (17 %)
Net mensual	1.239,05 €	1.216,51 €	2.003,18 €

Observació esperada: **Adrián cobra més net que Laia tot i cobrar menys brut**, perquè la seua retenció d'IRPF és menor (és el seu primer any treballant, sense renda acumulada). Esta és una de les paradoxes que l'exercici vol que aparega.

Taula C — comparativa anual aproximada

	ADRIÁN	LAIA	MARC
Brut anual (× 14)	19.362 €	19.810 €	37.100 €
Net anual (× 14)	17.347 €	17.031 €	28.045 €
% descompte	10,4 %	14,0 %	24,4 %
Atur demà?	Sí, si ha cotitzat ≥ 360 dies	Sí, 5 anys cotitzats	Sí, 16 mesos cotitzats

Indemnització acomiadament improcedent	No aplica (contracte formatiu)	33 dies/any $\times$ 5 = 165 dies	33 dies/any $\times$ 1,33 = 44 dies
--	--------------------------------	-----------------------------------	-------------------------------------

Taula D — rànquing raonat d'estabilitat (proposta)

- Laia** — la més estable. Contracte indefinit, 5 anys d'antiguitat, indemnització d'uns 5,5 mesos de sou si la despatxen, dret consolidat a atur de llarga duració. Sou modest però predictable.
- Marc** — segon. Indefinit, però només 16 mesos d'antiguitat: la indemnització per acomiadament improcedent seria de mes i mig aproximadament. Sou alt, però el sector TIC té rotació; el descompte del 24,4 % el sorprén en veure la nòmina.
- Adrián** — el menys estable. Contracte formatiu amb data de fi (10 mesos), sense indemnització per fi de contracte més enllà de la que corresponga per dies treballats, sense dret consolidat a l'atur si no completa cotització suficient. El seu net és enganyosament alt perquè la retenció d'IRPF és molt baixa en ser primer any.

El missatge pedagògic clau: **el brut no decidix l'estabilitat**. Marc cobra el doble que Laia però està més exposat a acomiadament barat. Adrián sembla cobrar bé però el seu contracte té data de caducitat. Saber llegir estes tres nòmines en paral·lel és el que evita acceptar el primer contracte sense entendre què es firma.

Criteris d'avaluació

CRITERI	INSUFICIENT	BÉ	EXCEL·LENT
Identificació de conceptes en les tres nòmines	Confon meritacions amb deduccions	Identifica correctament els 7 conceptes en almenys 2 nòmines	Identifica els 7 conceptes en les 3 nòmines i distingix percepcions salarials de no salarials (plus transport)
Càlcul del net	No verifica o comet errors en més d'una nòmina	Verifica les tres restes correctament	Verifica les tres i raona per què la base de cotització és major que el brut mensual (prorratgeig d'extres)
Comparativa anual	No estima anual o aplica $\times$ 12 quan són 14 pagues	Estima brut/net anual amb la $\times$ 14 correcta	Estima anual i calcula el % de descompte total comparant-lo entre les tres
Rànquing raonat	Ordena per sou i ja està	Ordena per estabilitat mencionant tipus de contracte	Ordena per estabilitat raonant tipus de contracte, antiguitat, indemnització i dret a atur
Conclusió personal	No en formula cap	Formula una conclusió genèrica	Formula una decisió concreta i aplicable al seu primer contracte

Variant curta (35 min)

Si disposes de menys temps, suprimix la nòmina de Marc i treballa només amb Adrián i Laia. La comparació entre un contracte formatiu i un indefinit modest ja dona el contrast suficient perquè aparega el debat central (sou net semblant, estabilitat molt distinta).

Variant ampliada (90 min, dues sessions)

Demana a cada parella que porte **una nòmina real anonimitzada** —d'un familiar, amb el seu permís— per a afegir-la com a quart cas. La sessió següent es dedica a comparar les nòmines aportades amb les tres de l'activitat i a detectar irregularitats habituals (base de cotització inferior al brut real, absència d'IRPF quan hauria d'haver-n'hi, complements no recollits en conveni). És la forma més directa de transformar el contingut del manual en competència útil per a casa.

Per a emportar-se a casa

Dues idees perquè es queden a l'aula després de la sessió:

1. **Una nòmina conta una història:** tipus de contracte, drets acumulats, exposició a l'acomiadament, retenció fiscal. Qui la sap llegir entén la seua posició real abans de discutir el sou.
2. **El net de hui no és l'estabilitat de demà.** La pregunta correcta en firmar un contracte no és només “quant cobre?”, sinó “què passa si açò s'acaba demà?”.

Material obert de profedeeconomia.es · Llicència Creative Commons BY-NC-SA · Currículum LOMLOE